

Становище на проф. д-р Кристиан Банков за докторска
дисертация

„В ЛАБИРИНТА НА ТЕКСТА.
СЕМИОТИКАТА ПРЕД ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТА НА
ДЕКОНСТРУКЦИЯТА“

представена от
ЖАНА БОРИСОВА ДАМЯНОВА-АССА
за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“
в Професионално направление 3.1 – Социология,
антропология и науки за културата”

Кандидатката Жана Дамянова-Асса е предала за оценка научно изследване, озаглавено „В лабиринта на текста. Семиотиката пред предизвикателствата на деконструкцията“, състоящо се от съдържание, въведение, три глави, заключение, списък на цитираната и използваната литература, с общ обем от 191 стандартни машинописни страници. Към дисертацията има автореферат с включен списък на приносните моменти и публикации по темата на изследването.

Изборът да се пише докторат върху творчеството на Дерида би бил доста рисковано начинание за всеки изследовател без особен опит, особено ако става въпрос, както в случая, за силно теоретични въпроси. В този случай обаче рискът е поет съвсем съзнателно, а крайният резултат показва, че всъщност риск не е имало. Авторката на изследването демонстрира изследователски опит и академичен професионализъм отиващи далеч над изискванията за съответната степен. Изложението се развива с увереност, основните тези са постоянно формулирани и резюмирани, битката с изплъзващата се на всякаква систематичност проза на Дерида е спечелена, макар и трудно, без това да компрометира голямата почит, която Жана Дамянова отдава на големия френски философ. Към това трябва да се добави и коректно съставения автореферат и списък на приносните моменти.

Прочитът на труда за мен беше удоволствие, свързано с втората водеща тема – семиотиката. В тази част най-цитираният автор е Умберто Еко, към чиято школа принадлежа, а в изложението има множество позовавания на автори, които не само познавам из основи като учени, но са и мои лични приятели като Еро Таратсти, Джон Дийли, Пол Кобли и Масимо Леоне. Казвам това за да подчертая, че намирам и тази страна на труда за точна и изчерпателна.

В първа част на изследването основният акцент е върху методологията, който в последствие закономерно преминава към проблемите на знака. Методологичните уговорки съвсем не са прости, предвид позицията на самия Дерида към всичко, което започва с „мета“. Добро впечатление прави изборът да не се прибегва към вторичната литература чрез най-популярните слогани на „най-обсъждания“ философ на ХХ в., а да се търсят оригинални пътеки, верни на първичните източници. С холистичния подход се обяснява и парадоксът на Дерида – как той деконструира всички претенции на позитивните дискурси с дискурс, който е изключително последователен и програмен за цялото му философско развитие.

Приносът на втора част е ориентиран към текстуалната проблематика и

директните позовавания на Дерида от страна на водещите семиотици и школи. Тук целта е да се покаже как определени идеи на Дерида са в основата на настъпилото през осемдесетте и деветдесетте години на миналия век освобождаване на семиотиката от строгите парадигми на нейния „настъпателен“ период и разпростирането ѝ върху много по-широк кръг от теоретични предпоставки и полета на приложение. Направи ми добро впечатление позоваването на институционалната позиция на президент на Международната семиотична асоциация на някои от цитираните автори (Познер, Тараста, Кобли) като допълнителна атестация за валидността на техните твърдения, тъй като това на практика е съвсем вярно.

Трета глава е съсредоточена около всеприсъстващия концептуален казус на „следата“, който бива разгледан през призмата на предложеното от кандидатката артикулиране на семиотични пластове на философията на Дерида. За мен лично бе откритие теорията на Агамбен за подписите, която наистина дава ключ към парадокса как толкова малко разбиран автор има такава изключителна популярност. И другият широко разгледан в частта казус допринесе за същото – дебатът между Дерида и Сърл, в който се потвърждава пълната несъвместимост между двете школи, но това не пречи той да се превърне в издателски хит с поляризиране на съответните привърженици.

Удоволствието от текста на предложения за разглеждане труд съдържа и няколко малки забележки. На фона на всички цитирани автори прави впечатление отсъствието на две следи, схематично свързани като първия и последния главен секретар на Международната семиотична асоциация. Второто е много малко отсъствие, свързано с общата ни работа по издаването на *Кант и птицеводката* на Еко, когато някои важни за този труд концептуални казуси бяха обсъждани на високо теоретично ниво. Първото отсъствие обаче е по-съществено. Макар Юлия Кръстева да е спомената два пъти в труда, то е съвсем маргинално, докато на нея дължим най-директния принос, свързващ Дерида със семиотиката: обширното интервю „Семиология и граматология“ проведено през 1968 г. и публикувано след това в *Позиции* (1972), в което Дерида в прав текст коментира концептуалните разлики между двата подхода.

Бих желал да посоча и няколко технически грешки с оглед бъдещото публикуването на този труд:

Името на автора на *Handbook of Semiotics* е Винфрид Нют и той е германец (9, 27, 81). Името на главния редактор на научното списание *Semiotica* се произнася на български „Данези“ тъй като той е с италиански произход (90, 135). Два пъти се цитира афоризмът на Киркегор „Моментът на решението е лудост“, но втория път той е приписан на Бергсон (149). На стр. 174 се споменава за „Уелска школа“, а трябва да е „Йейлска“.

В заключение бих потвърдил отличните си впечатления от този зрял изследователски продукт и убедено призовавам уважаемото научно жури да присъди образователна и научна степен „доктор“ Жана Дамянова-Асса.

София, 18.02.2015 г.

С уважение:.....